

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta

Lakialoite laiksi Suomen perustuslain muutta- misesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä toukokuuta 2010 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta (HE 60/2010 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä lakialoitteen laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta (LA 44/2010 vp — Jacob Söderman /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 17 päivänä kesäkuuta 2010.

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (UaVL 5/2010 vp ja PuVL 9/2010 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöjohtaja Sami Manninen, oikeusministeriö
- eduskunnan pääsihteeri Seppo Tiitinen, eduskunnan kanslia
- valtiosihteeri Risto Volanen, valtioneuvoston kanslia

- oikeuspäällikkö Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö
- kansliapäällikkö Päivi Kairamo-Hella, tasavallan presidentin kanslia
- lantråd/maaneuvos Viveka Eriksson ja vikarierande chefsjurist / vt. pääjuristi Robert Sundström, Ålands landskapsregering / Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- professori Mikael Hidén
- professori Jaakko Husa
- professori (emeritus) Antero Jyränki
- oikeustieteen tohtori, dosentti Pekka Lämsineva
- professori Olli Mäenpää
- oikeustieteen tohtori, dosentti Liisa Nieminen
- oikeustieteen tohtori Maarit Niskanen
- professori Tuomas Ojanen
- professori (emeritus) Teuvo Pohjolainen
- oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin
- yliassistentti Janne Salminen
- oikeustieteen tohtori, varatuomari Ilkka Sara-viita
- akatemiattutkija Maija Setälä
- kansleri, oikeustieteen tohtori Kauko Sipponen
- professori Markku Suksi
- professori Outi Suviranta
- ministeri, kansleri Christoffer Taxell
- valtiotieteen tohtori Teija Tiilikainen
- professori Kaarlo Tuori

- professori Veli-Pekka Viljanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

— valtiopäiväneuvos Gunnar Jansson

— professori Lauri Karvonen

— professori Matti Niemivuo

— oikeustieteen tohtori Matti Pellonpää.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen perustuslakia. Ehdotetulla lailla vahvistettaisiin Suomen valtiosäännön parlamentaarisia piirteitä sekä parannettaisiin kansalaisten osallistumisoikeuksia.

Toimivalta antaa hallituksen esitykset eduskunnalle osoitettaisiin valtioneuvostolle. Valtioneuvosto päättäisi myös hallituksen esitysten täydentämisestä ja peruuttamisesta samoin kuin hallituksen kertomusten antamisesta eduskunnalle.

Tasavallan presidentin harkintavaltaa päätöksenteossa sidottaisiin eräissä asiaryhmissä valtioneuvoston ratkaisuehdotukseen silloin, kun valtioneuvoston ratkaisuehdotus presidentille vastaa eduskunnan ilmaisemaa kantaa asiassa. Asiaa toista kertaa presidentille esiteltäessä muusta kuin lain vahvistamista, virkaan nimittämistä tai tehtävään määräämistä koskevasta asiasta päätettäisiin eduskunnan ja valtioneuvoston yhtenevän kannan mukaisesti.

Pääministerin asemasta Suomen edustajana Euroopan unionin toiminnassa ehdotetaan säädettäväksi perustuslaissa. Lisäksi perustuslakiin otettaisiin nimenomaiset säännökset Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa ja toimivallan siirrosta kansainväliselle toimielimelle. Kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattaminen osoitettaisiin pääsääntöisesti valtioneuvostolle.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomen kansalaisten ja Suomessa asuvien muiden Euroopan unionin kansalaisten äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa kirjataan perustuslakiin. Kansalaisten osallistumisoikeuksia valtiollisella ta-

solla ehdotetaan täydennettäväksi uudella kansalaisaloitejärjestelmällä. Vähintään viidelläkymmenellä tuuhannella äänioikeutetulla Suomen kansalaisella olisi oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi.

Perustuslaissa säädettyä mahdollisuutta poiketa perusoikeuksista poikkeusoloissa ehdotetaan tarkistettavaksi. Lisäksi ehdotetaan puolustusvoimien ylipäällikkyyden luovuttamisedellytysten täsmentämistä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 44/2010 vp ehdotetaan, että lakiehdotuksen 58 §:n 2 momenttia muutettaisiin siten, että valtioneuvosto voi asian palautumisen jälkeen tarvittaessa antaa eduskunnalle perustuslain 44 §:ssä tarkoitetun selonteon muuta kuin lain vahvistamista, virkaan nimittämistä, tehtävään määräämistä ja sotilaallista kriisinhallintaa koskevassa asiassa. Eduskuntakäsittelyn jälkeen presidentti ratkaisisi asian eduskunnan selonteon johdosta tekemän päätöksen mukaisesti valtioneuvoston uuden ratkaisuehdotuksen perusteella.

Lakialoitteessa ehdotetaan hallituksen esityksen perusteluihin viitaten myös, että pääministerin tehtäviä koskevaan perustuslain 66 §:ään on hallituksen esittämän lisäksi tarpeen lisätä, että pääministeri edustaa Suomea Eurooppa-neuvostossa ja valtion ylimmän johdon edustusta vaativassa Euroopan unionin muussa toiminnassa, ellei valtioneuvosto toisin päättä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT*Yleisperustelut***Uudistuksen tausta ja valiokunnan yleiskannanotto**

Suomen perustuslaki on ollut voimassa runsaan vuosikymmenen. Perustuslakiuudistuksen päätaavoitteena oli Suomen perustuslakien yhtenäistäminen — ja yhdistäminen — sekä ajanmukaistaminen. Perustuslailla ei olennaisesti muutettu Suomen valtiosäännön perusteita, vaan uudistus voitiin tehdä valtiosääntöperinteen jatkuvuuden ja tuohon jatkuvuuteen nojaavan valtiosäännön kehittämisen perustalle. Perustuslakiuudistuksen keskeisenä sisällöllisenä tarkoituksena oli vahvistaa Suomen valtiosäännön parlamentaarisia piirteitä.

Perustuslakiuudistuksen toteutumista on seurattu sen voimaantulosta lähtien. Laajempi tarkastelu on ollut mahdollista tehdä, kun kokemuksia uudistuksen toimivuudesta on vuosien mittaan kertynyt. Perustuslain toimivuuteen ja mahdollisiin muutostarpeisiin liittyviä kysymyksiä kartoitettiin ja valmisteltiin oikeusministeriön asettamassa Perustuslaki 2008 -työryhmässä (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:8). Lokakuussa 2008 valtioneuvosto asetti parlamentaarisen komitean (perustuslain tarkistamiskomitea) valmistelemaan tarpeelliset muutokset perustuslakiin työryhmän muistion pohjalta. Komitean mietintö (oikeusministeriön mietintöjä 9/2010) sisälsi hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen laiksi Suomen perustuslain tarkistamisesta. Hallituksen esityksen sisältö vastaa olennaisilta osiltaan komitean ehdotuksia samoin kuin niitä muutostarpeita, joita perustuslakivaliokunta on perustuslain voima-saoloaikana esittänyt.

Tarkistamistyötä ovat ohjanneet perustuslakivaliokunnan perustuslain muutostarpeiden arvioinnin lähtökohdiksi ottamat ajatukset yhtäältä perustuslain suhteellisesta pysyvyydestä sekä toisaalta eräänlaisesta valtiosääntöpoliittisesta perustuslain täydellisyyperiaatteesta. Perustuslain muuttamiseen tulee ensinnäkin suhtautua

pidättyvästi. Muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella eikä muutenkaan niin, että hankkeet olisivat omiaan heikentämään valtiosäännön perusratkaisujen vakautta tai perustuslain asemaa valtio- ja oikeusjärjestyksen perustana. Toisaalta on pidettävä huolta siitä, että perustuslaki antaa oikean kuvan valtiollisen vallankäytön järjestelmästä ja yksilön oikeusaseman perusteista. Perustuslain mahdollisia muutostarpeita tulee arvioida huolellisesti ja välttämättömiksi arvioidut muutokset tehdä perusteellisen valmistelun sekä siihen liittyvän laajapohjaisen keskustelun ja yhteisymmärryksen pohjalta (PeVM 10/2006 vp, s. 2—3, PeVM 5/2005 vp, s. 2/I).

Hallituksen esitykseen sisältyvä perustuslain tarkistaminen toteuttaa tasapainoa edellä mainittujen lähtökohdian välillä. Taustalla on verraten tuore ja laajan yhteisymmärryksen vallitessa säädetty perustuslain kokonaisuudistus, jonka keskeisiin perusratkaisuihin ei ole ollut tarpeen puuttua. Tarkistusehdotukset ovat yleisesti ottaen suhteellisen maltillisia ja sopivat yhteen perustuslain pitkäaikaisen kehittämisen päälinjojen kanssa. Toisaalta esityksessä on pyritty ottamaan huomioon havaitut muutostarpeet, jotka liittyvät etenkin tavoitteeseen jatkaa edelleen valtiosäännön parlamentaaristen piirteiden vahvistamista ja parantaa eduskunnan luottamuksen varassa toimivan valtioneuvoston toimintamahdollisuuksia. Tähän liittyen ylimpien valtioelinten toimivaltuuksissa on nähty selkeyttämisen tarvetta. Suomen valtiollisessa toimintaympäristössä tapahtuneet, erityisesti Euroopan unioniin liittyneet muutokset ovat osaltaan aiheuttaneet tarvetta harkita uudelleen eräitä keskeisiä unionijäsenyyttä ja yleisemminkin kansainvälistymistä koskevia valtiosääntöisiä ratkaisuja. Kehittämistarpeita on nähty myös kansalaisten osallistumismahdollisuuksien vahvistamisessa. Muutosehdotuksissa on lisäksi otettu huomioon perustuslakivaliokunnan esittämä huomio tarpeesta tarkistaa perustuslain poikkeusoloja koskevaa sääntelyä (PeVL 6/2009 vp, s. 16—17).

Esitys vastaa valiokunnan näkemyksen mukaan olennaisilta osiltaan niitä käsityksiä, joita perustuslain tarkistamishankkeen yhteydessä on eduskunnassa ja muutoinkin laajapohjaisessa keskustelussa esitetty. Hallituksen esityksen perusteluista lähemmin ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä selostettavin ja perusteltavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Parlamentarismien vahvistaminen ja valtiotieteiden väliset suhteet

Presidentin päätöksenteko

Hallituksen esityksen merkittävimmät muutosehdotukset liittyvät eduskunnalle vastuunalaisen valtioneuvoston roolin vahvistamiseen suhteessa tasavallan presidenttiin määrämuotoisia päätöksiä tehtäessä.

Toimivalta antaa hallituksen esitykset osoitetaan yksinomaan valtioneuvostolle. Valtioneuvosto päättää myös hallituksen esityksen täydentämisestä ja peruuttamisesta. Valtioneuvoston toimivalta koskee sellaisiakin esityksiä, joilla annetaan eduskunnan käsiteltäväksi ehdotukset kansainvälisten velvoitteiden hyväksymisestä ja niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Toimivallan muodollinen siirto ei sinänsä muuta valtioneuvoston jo nykyisin keskeistä roolia hallituksen esitysten antamisessa, mutta se korostaa eduskunnalle vastuunalaisen valtioneuvoston johtoroolia lainsäädäntötyössä ja valtion talousarvion laatimisessa. Samansuuntaista muutosta edustaa myös hallituksen kertomusten antamistoimivallan siirtäminen yksinomaan valtioneuvostolle. Lisäksi kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamista koskeva asetuksenantovalta sekä ministeriöiden kansliapäälliköiden nimitystoimivalta siirretään presidentiltä valtioneuvostolle.

Presidentin päätöksentekomenettelyä koskevaa perustuslain 58 §:ää ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 2 momentissa säädetään valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen merkityksestä pääsäännön mukaisessa presidentin päätöksen-

teossa. Osittain muutostarve johtuu siitä, että hallituksen esityksen antaminen ja peruuttaminen eivät edellä mainituin tavoin enää kuulu presidentin päätettäväksi. Toimivaltaa kansainvälisissä asioissa koskevaa perustuslain 93 §:ää ei esityksessä ehdoteta muutettavaksi, mutta käytännössä ehdotettu perustuslain 58 §:n 2 momentin mukainen menettely kohdistuu pääasiassa sellaisiin kansainvälisiin asioihin, jotka presidentti päättää perustuslain 93 §:n 1 momentin nojalla ja jotka siten kuuluvat ulkopoliittikan johtamiseen. Presidentin päätöksenteko ehdotetaan sidottavaksi valtioneuvoston ratkaisuehdotukseen asian oltua uudelleen valmisteltavana valtioneuvostossa ja sitä toista kertaa esiteltäessä, jos valtioneuvoston uusi ratkaisuehdotus vastaa eduskunnan ilmaisemaa kantaa asiassa. Presidentti on näissä asioissa päätöksenteossa aiempaa vahvemmin sidottu valtioneuvoston päätösehdotukseen.

Momentissa on erikseen mainittu lain vahvistaminen, virkaan nimittäminen ja tehtävään määrääminen. Näistä asioista päätettäessä presidentti ei ole sidottu valtioneuvoston uuteen ratkaisuehdotukseen. Presidentin päätöksentekomenettelyä koskevaan muutokseen liittyy myös ehdotettu perustuslain 128 §:n muutos, jonka nojalla ylipäällikkyyden luovuttamismahdollisuus rajataan poikkeusoloihin.

Esityksen periaateratkaisuja voidaan valiokunnan mielestä pitää onnistuneina. Ehdotukset hallituksen esitysten antamistoimivallan siirtämisestä yksinomaan valtioneuvostolle ja presidentin ulkopoliittisen päätöksenteon sitomisesta mahdollisissa ristiriitatilanteissa valtioneuvoston ja eduskunnan yhtenevään kantaan jatkavat johdonmukaista kehitystä valtiosäännön parlamentaaristen piirteiden vahvistamiseksi. Tasavallan presidentin toimivallan ja itsenäisen päätöksenteon alan kaventumisesta huolimatta presidentti säilyttää kuitenkin asemansa merkittävänä valtioelimenä ulkopoliittikan alalla. Lisäksi presidentille jää itsenäistä harkintavaltaa päättää lain vahvistamisesta sekä toimivaltaansa kuuluvista virkanimityksistä ja tehtävään määräämisistä.

Menettely, jossa valtioneuvoston on viime kädessä haettava ehdotukselleen erikseen eduskunnan tuki mahdollisessa ristiriitatilanteessa on sinänsä parlamentarismien periaatteen kannalta jossain määrin erityislaatuinen. Myös ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt tähän seikkaan huomiota. Menettely voisikin perustuslakivaliokunnan mielestä tulla käyttöön lähinnä vain, kun kysymys olisi sellaisesta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta merkittävästä asiasta, josta presidentti ja valtioneuvosto ovat käymiensä keskustelujen jälkeenkin eri mieltä. Tällaisessa tilanteessa eduskunnan kytkeminen menettelyyn on perusteltavissa sen vuoksi, että tämä mahdollistaisi päätöksenteon tueksi laajapohjaisen parlamentaarisen keskustelun kansallisesti merkittävästä asiasta. Olennaisinta kuitenkin on, että menettely nähdään varsin poikkeuksellisenä ja viimekätisenä erimielisyyksien ratkaisukeinona. Järjestelyn pääasiallisena tarkoituksena on toimia ristiriitojen kärjistymistä ennalta ehkäisten niin, että presidentti ja valtioneuvosto pyrkivät jo ennen muodollista päätöksentekotilannetta sovittamaan näkemyksensä yhteen ja näin välttämään avointa ristiriitatilannetta päätöksenteossa. Perustuslakivaliokunta korostaa ulkoasiainvaliokunnan tavoin, että menettelyn piiriin kuuluvien asioiden mahdollinen arkaluonteisuus asettaa erityistä painetta niin valtioneuvostolle kuin presidentille yhteisen kannan määrittämiseksi jo ennen virallista käsitelyä.

Ehdotetussa perustuslain 58 §:n 2 momentissa tarkoitettu eduskunnan ilmaisema kanta voisi esityksen perustelujen mukaan olla asian aikaisemmissa vaiheissa eduskuntakäsittelyssä muodostettu kanta. Halutessaan valtioneuvosto voisi saattaa asian eduskunnan käsiteltäväksi antamalla eduskunnalle tiedonannon tai selonteon. Lisäksi eduskunnan kanta voisi perustelujen mukaan poikkeuksellisesti olla myös eduskunnan valiokunnan muodostama kanta asiassa, jossa valiokunnan toimivallasta antaa valtioneuvostolle lausunto on erikseen säädetty perustuslaissa tai muussa laissa ja jossa eduskunnan täysistunto ei tee päätöstä. Näin joustavaksi ja tulkinnanvaraiseksi eduskunnan kannan ilmaisun

sisällön, muodon ja ajankohdan osalta muodostuva menettely ei valiokunnan mielestä kuitenkaan ole asian periaatteellinen luonne huomioon ottaen riittävä. Ulkoasiainvaliokunnan näkemukseen yhtyen perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että mahdollisen ristiriitatilanteen varalle esitettävän menettelyn tulee olla niin yksiselitteinen, ettei eduskunnan kannan vastaavuudesta voi syntyä epäselvyyttä. Lisäksi menettelyn tulee perustua siihen, että eduskunta ilmaisee aina kantansa nimenomaisesti täysistunnossa. Tämä on tärkeää etenkin sen vuoksi, että eduskunnalla on oltava mahdollisuus harkita asiaa ajankohtaisen tiedon ja tilanteen valossa. Asian täysistuntokäsittely varmistaa myös sen, että kaikki eduskunnassa edustettuina olevat ryhmät — siis nekin, joilla ei ole edustusta asianomaisessa valiokunnassa — pääsevät osallistumaan päätöksentekoon.

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että säännöksestä ilmenee ehdotettua täsmällisemmin se menettely, jossa eduskunnan kanta siinä tarkoitettuun asiaan hankitaan ja ilmaistaan. Valiokunta ei kuitenkaan pidä tarkoituksenmukaisena luoda uusia mekanismeja valtioneuvoston ja eduskunnan väliseen yhteydenpitoon. Asianmukaisena ja riittävänä menettelynä voidaan pitää perustuslain 44 §:n mukaista selontekomenettelyä.

Suomen osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon kuuluu kansainvälisenä asiana lähtökohtaisesti siihen perustuslain 58 §:n 2 momentissa tarkoitettuun asiaryhmään, josta päätettäessä sovellettaisiin uutta palauttamismenettelyä. Esityksen perusteluista ilmenee kuitenkin, että Suomen osallistumista koskevan päätöksen on tarkoitus jatkossakin käytännössä pohjautua eduskunnan, tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yhteiseen kannanmuodostukseen. Tätä näkökulmaa on painottanut myös puolustusvaliokunta, joka pitää kriisinhallintalain nykyistä päätöksentekomekanismia tältä kannalta toimivana.

Kriisinhallintaoperaatioon osallistumisesta päättämiseen on menettelyjensä osalta perinteisesti sovellettu muusta päätöksenteosta jossain määrin poikkeavaa päätöksentekotapaa. Myös

eduskunta on jo kytketty mukaan menettelyyn. Valiokunta on tämän vuoksi erottanut kriisinhallintaan osallistumisesta päättämisen perustuslain 58 §:n 2 momentin mukaisesta presidentin päätöksentekomenettelystä ja osoittanut asiasta säätämisen erikseen lain tasolla säädettäväksi. Säätelyvarauksesta johtuen valiokunta on täydentänyt sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 2 §:ää. Menettely säilyy samana kuin voimassa olevassa kriisinhallintalaissa.

Suomen edustautuminen EU:n toiminnassa

Perustuslaki ei nykyisin sisällä nimenomaista säännöstä Suomen edustautumisesta valtion ylimmän johdon edustusta vaativissa Euroopan unionin toiminnoissa. Perustuslakivaliokunta on koko Suomen unionijäsenyyden ajan pitänyt perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaiseen valtioneuvoston toimivaltaan ja 97 §:n 2 momentin tarkoittamaan pääministerille kuuluvaan eduskunnan informointivelvollisuuden liittyvistä syistä johdonmukaisena, että pääministeri edustaa Suomea Eurooppa-neuvoston kokouksissa (PeVM 10/1994 vp, s. 4/II, PeVM 10/1998 vp, s. 26/II ja PeVL 2/2010 vp, s. 2). Pääministeri onkin edustanut Eurooppa-neuvoston kokouksissa Suomea, mutta myös presidentti on käytännössä osallistunut useimpiin kokouksiin ja työillallisiin.

Eurooppa-neuvoston luonteen muuttuminen Lissabonin sopimuksen myötä muodollisesti oikeudellisia päätöksiä tekeväksi unionin toimielimeksi on ollut omiaan entisestään vahvistamaan eduskunnalle vastuunalaisen pääministerin asemaa Suomen Eurooppa-politiikan johdossa samoin kuin sen seikan merkitystä, että Suomen muusta edustautumisesta päättää valtioneuvosto. Eurooppa-neuvoston kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat uudet perussopimusmääräykset ja menettelytapasäännökset ovat merkinneet sitä, että Eurooppa-neuvoston kokouksiin osallistuu nykyisin vain yksi varsinainen edustaja — Eurooppa-neuvoston jäsen — kustakin jäsenvaltiosta (PeVL 2/2010 vp, s. 2—3). Suomen edustajana on Lissabonin sopimuksen voimaan tulon jälkeen toiminut pääministeri. Presidentti

ei enää ole osallistunut Eurooppa-neuvoston kokouksiin.

Esityksessä ehdotetussa perustuslain 66 §:n uudessa 2 momentissa, jonka mukaan pääministeri edustaa Suomea Eurooppa-neuvostossa ja valtion ylimmän johdon edustusta vaativassa Euroopan unionin muussa toiminnassa, lähinnä kirjataan vallitseva valtiokäytäntö. Säätely vastaa perustuslakivaliokunnan pitkäaikaista tulkintaa ja etenkin Lissabonin sopimuksen voimaan tultua omaksuttua käytäntöä. Uusi säännös merkitsee sitä, että Suomen edustaja mainituissa kokouksissa on suoraan perustuslain nojalla pääministeri eikä valtioneuvosto siten tee erikseen päätöstä asiasta. Myös sijaisuusjärjestelyt seuraavat suoraan perustuslain 66 §:stä. Ehdotettu säätely koskee Suomen edustajan määräytymistä Eurooppa-neuvoston ohella myös Euroopan unionin valtion- tai hallitusten päämiesten epävirallisissa tapaamisissa sekä niin sanotuissa Euroopan unionin kolmas maa -kokouksissa.

Esityksen perustelujen mukaan valtioneuvosto voisi kuitenkin poikkeuksellisesti päättää, että pääministerin lisäksi tasavallan presidentti osallistuisi unionin toimintaan liittyvään kokoukseen, jos Euroopan unionin järjestelmä sen sallii. Tilanteen arvioiminen jäisi valtioneuvoston harkintavaltaan. Myös presidentin osallistuessa Suomen äänivaltaa käyttävänä edustajana kokouksessa toimisi perustelujen mukaan pääministeri tai sijaisensa.

Perustuslakivaliokunta katsoo, että perusteluissa mainitun mahdollisuuden poikkeuksellisesti päättää Suomen edustuksesta pääsäännöstä poikkeavasti tulee käydä ilmi perustuslain säännöksestä. Tämän on valiokunnan mielestä kuitenkin syytä koskea vain muita Euroopan unionin toimintaan liittyviä kokouksia kuin Eurooppa-neuvostoa. Valiokunta on muuttanut 66 §:n 2 momenttia tätä tarkoitusta vastaavaksi.

Valtioneuvoston ja presidentin välinen yhteistoiminta ulkopoliitikassa

Valtioneuvoston ja presidentin välisen yhteistyön merkitys korostuu entisestään sekä presidentin ulkopoliittista päätöksentekomenettelyä

että Suomen ylimmän johdon edustusta Euroopan unionin toiminnassa koskevan sääntelyn uudistuessa. Yhteistyön tarvetta lisää myös se, että — kuten ulkoasiainvaliokunta toteaa — rajanveto valtioneuvoston toimivaltaan perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaan kuuluvien EU-asioiden ja perustuslain 93 §:n 1 momentin mukaisen ulkopoliittikan välillä voi muodostua pitimmällä aikavälillä yhä vaikeammaksi, eikä ulkopoliittikan johtamisessa enää juuri ole sellaisia lohkoja, joissa Suomen kannat muodostettaisiin arvioimatta niiden suhdetta unionijäsenyyteen.

Valiokunta yhtyy ulkoasiainvaliokunnan käsitykseen siitä, että valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan ja tasavallan presidentin yhteisen kokouksen merkitys yhteistyön muotona tulee entisestään korostumaan. Näissä kokouksissa on syytä käsitellä myös merkittävimmät unionin ulko- ja turvallisuuspoliittikan alaan kuuluvat asiat. Valiokunta pitää tärkeänä kehittää kokouksen menettelytapoja, suunnitelmallisuutta ja valmistelua ulkoasiainvaliokunnan esittämällä tavalla. Perustuslakivaliokunta pitää ulkoasiainvaliokunnan tapaan tärkeänä, että myös presidentillä on mahdollisuus tehdä aloite yhteiskokouksen koolle kutsumiseksi.

Eduskunnan harjoittama parlamentaarinen valvonta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa

Ulkoasiainvaliokunta esittää, että perustuslakivaliokunta ehdottaisi eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa. Lausumaesityksen mukaan eduskunta edellyttäisi valtioneuvoston antavan perustuslain 97 §:n nojalla ulkoasiainvaliokunnalle vastaisuudessa oma-aloitteisesti ja säännönmukaisesti selvityksen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Selvitysten tulisi kattaa myös tasavallan presidentin keskeiset ulkopoliittiset toimet.

Perustuslakivaliokunta katsoo ulkoasiainvaliokunnan tavoin, että käsiteltävänä oleva perustuslain muutosesitys on merkittävä eduskunnan tiedonsaannin suhteen muun muassa sen vuoksi, että eduskunnan rooli mahdollisena valtioneuvoston ja presidentin välisen ristiriidan ratkaisi-

jana edellyttää laaja-alaista tiedottamista myös asioiden valmistelu- ja keskusteluvaiheesta. Tämä perustelee tiedon saannin parantamista presidentinkin ulkopoliittisesta toiminnasta. Perustuslain esitöiden valossa on kuitenkin selvää, että ulkoasiainvaliokunnan tulee saada selvityksiä sekä pyynnöstään että muutoinkin tarpeen mukaan ja valtioneuvoston tulee siten oma-aloitteisestikin antaa ulkoasiainvaliokunnalle selvityksiä (HE 1/1998 vp, s. 154/II). Perustuslakivaliokunta ei sen vuoksi pidä tässä yhteydessä välttämättömänä erillisen lausuman ehdottamista. Valtioneuvoston on kuitenkin syytä jatkossa tehostaa oma-aloitteista selvitysten antamista ottaen erityisesti huomioon eduskunnan korostunut rooli ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Lisäksi valiokunta toteaa, että selvityksenantovelvollisuus myös presidentin ulkopoliittisesta toiminnasta on eduskunnan luottamuksen varassa toimivalla valtioneuvostolla.

Euroopan unioni perustuslaissa ja toimivallan siirto kansainväliselle toimielimelle

Perustuslakiin ei sen kokonaisuudistuksen yhteydessä otettu nimenomaista mainintaa Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa tai erityistä valtuussäännöstä toimivallan siirtämisestä kansainvälisille toimielimille. Perustuslakimietinnössään perustuslakivaliokunta katsoi, että jäsenyyden yleisluontoinen mainitseminen lähinnä perustuslain 1 luvussa ei sisältäisi mitään yksiselitteisen selvää uutta normisisältöä sen lisäksi, mitä jo jäsenyyden huomioon ottamisella perustuslain 8 luvussa saavutetaan. Toimivallan siirtämisestä koskevaa perustuslakisääntelyä ei puolestaan pidetty välttämättömänä valtiosääntöömme sisältyvän poikkeuslakimahdollisuuden takia (PeVM 10/1998 vp, s. 6/II). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin sittemmin todennut olevan syytä arvioida kumpaakin jäsenyyden alkuaikoina tehtyä ratkaisua uudelleen (PeVL 36/2006 vp, s. 14—15 ja PeVL 13/2008 vp, s. 10/I).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yleisluontaisen Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa koskevan maininnan lisäämistä perustuslakiin.

Valiokunta pitää säännöstä nykyisessä tilanteessa etenkin valtiosääntöisen perustuslain täydellisyysperiaatteen kannalta perusteltuna. Säännöksen luonne on lähinnä toteava, ei oikeustilaa muuttava.

Esityksessä ehdotetaan perustuslakiin lisättäväksi uusi säännös oikeudesta äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa. Oikeus perustuu sinänsä unionin perussopimukseen, mutta asian periaatteellisen merkityksen ja perusoikeusluonteen vuoksi sen kirjaaminen perustuslain vaalija osallistumisoikeuksia koskevaan 14 §:ään on valiokunnan mielestä perusteltua.

Perustuslain 94 ja 95 §:ään ehdotetaan otettavaksi nimenomaiset säännökset toimivallan siirrosta kansainvälisille toimielimille. Jos kansainvälisen velvoitteen hyväksyminen tai voimaansaattaminen koskee Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle, asiasta päätetään kahden kolmasosan enemmistöllä. Säännökset merkitsevät sitä, että täysivaltaisuuden kannalta merkittävät toimivallan siirrot ovat toteutettavissa perustuslain siihen tarkoittamassa menettelyssä eikä merkittävääkään toimivallan siirtoa siten pidetä poikkeuksena perustuslaista. Päätöksenteossa käytettävä määräenemmistö ei sinänsä muutu.

Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää yhtäältä nykyisen täysivaltaisuuden rajoitusten tulkintakäytännön kirjaavana selkeytyksenä siltä osin kuin kysymys on eron tekemisestä täysivaltaisuuden kannalta merkittävän ja muun toimivallan siirron välillä. Toisaalta muutos on myös periaatteellisesti merkittävä, koska toimivallan siirrot tulevat näin selkeämmin osaksi kotimaista perustuslaillista järjestelmää. Sääntely vastaa valiokunnan mielestä varsin hyvin tapahtunutta eurooppalaistumis- ja kansainvälistymiskehitystä sekä tarvetta ottaa tämä kehitys huomioon valtiosääntöisessä järjestelmässämme.

Poikkeusolojen sääntely

Perusoikeuksia poikkeusoloissa koskevaa sääntelyä ehdotetaan laajennettavaksi poikkeusolo-

jen määrittelyn osalta, mutta kuitenkin siten, että määritelmä pysyy kansainvälisten ihmisoikeus-sopimusten yleisen hätätilakäsitteen piirissä. Lisäksi perustuslakiin lisätään säännökset lainsäädäntövallan rajoitetusta siirtomahdollisuudesta poikkeusoloissa sekä tähän liittyvästä eduskunnan jälkitarkastusoikeudesta.

Muutokset perustuvat niihin huomioihin, joita perustuslakivaliokunta esitti valmiuslain kokonaisuudistusta käsitellessä lausunnossaan (PeVL 6/2009 vp). Keskeinen lähtökohta valiokunnan esittämälle perustuslain sääntelyn muutostarpeelle oli sen tunnustaminen, että erilaisissa kriisitilanteissa ehkä välttämättömien toimenpiteiden kirjosta johtuen niitä ennakoimaan pyrkivä lainsäädäntö muodostuu väistämättä jossain määrin yleispiirteiseksi ja joustavaksi. Valiokunta ei tuolloin kuitenkaan pitänyt mahdollisena arvioida lainsäädäntövallan delegoinnin rajoituksia poikkeusololainsäädännön yhteydessä väljemmin kuin muun lainsäädännön yhteydessä, koska tällaisesta mahdollisuudesta ei ole perustuslaissa nimenomaisesti säädetty (PeVL 6/2009 vp, s. 4–5). Siten valmiuslain delegoitsäännökset olivat suurilta osin sellaisia, etteivät ne olleet saatettavissa vastaamaan perustuslaista seuraavia lailla säätämisen sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Kun toisaalta tällaisen lain säätäminen pysyväisluonteisena poikkeuslakinakaan ei ole valtiosäännön perusratkaisujen kannalta tyydyttävä ratkaisu, piti valiokunta aiheellisena tarkastella, onko poikkeusolosääntelyn lailla säätämisen vaatimusta mahdollista jossain määrin väljentää. Samassa yhteydessä valiokunta piti tarpeellisena arvioida myös poikkeusolomääritelmän nykyaikaistamista sekä poikkeusoloissa sallittujen tilapäisten perustuslakipoikkeusten mahdollisuuden ulottamista rajoitetusti myös muihin kuin perustuslain perusoikeussäännöksiin (PeVL 6/2009 vp, s. 16/II).

Ehdotus perustuslain 23 §:n muuttamiseksi laajentaa poikkeusolojen määritelmää. Voimassa olevan 23 §:n määritelmän soveltamisalaan on katsottu kuuluvan vain lähinnä aseelliseen hyökkäykseen tai sen vakavaan uhkaan liittyvät tilanteet (PeVL 6/2009 vp, s. 3/I). Uusi määritel-

mä kattaa näiden lisäksi esimerkiksi sellaiset laajamittaiset luonnonmullistukset, pandemiat ja suuronnettomuudet, jotka ovat kansakuntaa vakavasti uhkaavia. Valiokunta pitää määritelmän laajentamista valmiuslain arvioinnin valossa tehtyjen havaintojen perusteella tarpeellisena. Perusoikeuksista poikkeamisen mahdollistavan säännöksen yhteydessä on tärkeää, että sen soveltamisala on rajattu poikkeusolojen vakavuuteen viittaavilla määreillä ja vaatimuksella ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisuudesta varsin suppeaksi.

Säännös antaa mahdollisuuden laissa säädetyn valtuuden nojalla säätää poikkeusoloissa myös valtioneuvoston asetuksella tilapäisiä poikkeuksia perusoikeuksista. Lainsäädäntövalan delegoinnilta edellytetään erityistä syytä, täsmällisesti rajattua soveltamisalaa sekä tilapäisten poikkeusten perusteiden säätämistä lailla. Sääntely toteuttaa perustuslakivaliokunnan valmiuslakilausunnossaan tarkoittamaa delegointisääntelyn väljentämistä. Ehdotettuja rajoituksia voidaan pitää onnistuneina. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota esityksen perustelujen tietynlaiseen avoimuuteen. Tämän vuoksi valiokunta täsmentää yksityiskohtaisissa perusteluissa eräiltä osin edellytysten tulkinnassa käytettäviä kriteerejä.

Valiokunta huomauttaa, että perustuslain uusi säännös rajatusta mahdollisuudesta säätää perusoikeuspoikkeuksista asetuksen tasolla ei valmiuslain osalta tosiasiallisesti merkitse sisällöllistä väljennystä nykytilaan, koska laki on hyväksytty poikkeuslakina juuri sen vuoksi, että sen sisältämät asetuksenantovaltuudet eivät ole riittävän täsmällisiä. Myös lepäämässä oleva valmiuslakiehdotus on samasta syystä käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen

Perustuslakiin ehdotetaan otettavaksi kokonaan uusi kansalaisten suoria vaikuttamismahdollisuuksia edistävä väline, kansalaisaloite. Sääntelyllä on läheinen yhteys kansalaisten osallistumisesta ja osallisuutta korostaviin perustuslain

säännöksiin. Kansanvaltaan sisältyy perustuslain 2 §:n 2 momentin mukaan yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Perustuslain 14 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi julkisen vallan on perustuslain 20 §:n 2 momentin perusteella pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Kansalaisaloite voidaan nähdä konkreettisena tapana edistää näiden säännösten tavoitteita nyt myös valtiollisella tasolla.

Kansalaisaloite täydentää edelleen ensisijaisena pidettävää edustuksellista järjestelmää. Eduskunnan lainsäädäntötyö perustuu jatkossakin pääasiallisesti hallituksen esityksiin ja kansanedustajien lakialoitteisiin, mutta kansalaisaloite tuo näiden oheen uuden kansalaisyhteiskunnan aktiivisuuteen nojaavan tavan saada lainsäädäntöasia vireille eduskunnassa. Kansalaisaloite voi toimia myös kanavana avata kansalaiskeskustelua ja nostaa uusia kysymyksiä poliittisen keskustelun kohteeksi. Parhaimmillaan kansalaisvaikuttamisen kehittäminen voi osaltaan yleisesti ehkäistä poliittista vieraantumista.

Kansalaisaloitteesta ehdotetaan säädettäväksi perustuslain tasolla suhteellisen väljästi. Aloite tehdään eduskunnalle, ja sen edellytyksenä on 50 000 allekirjoitusta äänioikeutetuilta Suomen kansalaisilta. Aloite kohdentuu lainsäädäntöasioihin. Kansalaisaloitteen yksityiskohdat määrittyvät tarkemmin kansalaisaloitteesta annettavassa lainsäädännössä. Siinä säädettävät menettelyt tulevat olemaan keskeisiä kansalaisaloitteen käyttökelpoisuuden kannalta. Perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että kansalaisaloitteen tekemiselle ei täydentävässä lainsäädännössä aseteta liian tiukkoja muodollisia vaatimuksia. Lisäksi kansalaisaloitetta tukevien allekirjoitusten kerääminen luotettavalla ja henkilötietojen suojan turvaavalla tavalla myös sähköisesti tietoverkossa on syytä olla mahdollista. Tällöin vähintään 50 000 allekirjoittajan vaatimus ei muodostu tosiasialliseksi esteeksi vakavasti

otettavan ja laajaa kannatusta nauttivan aloitteen saamiseksi vireille.

Yksityiskohtaiset perustelut

Suomen perustuslaki

1 §. Valtiosääntö. Unionijäsenyys on ilman nimenomaista mainintaakin vaikuttanut merkittäväällä tavalla perustuslain täysivaltaisuussäännöksen tulkintaan. Täysivaltaisuussäännöstä on perustuslain esitöiden ja valiokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan tarkasteltava Suomen kansainvälisten velvoitteiden valossa ja erityisesti ottaen huomioon Suomen jäsenyys Euroopan unionissa (HE 1/1998 vp, s. 72/II, PeVL 16/2005 vp, s. 3/II, PeVL 5/2007 vp, s. 9/II). Käytännössä tämä on vaikuttanut siihen, että sellaisia veloitteita, joilla on liittynyt Euroopan unioniin, on lähtökohtaisesti pidetty täysivaltaisuussäännösten kannalta ongelmattomina. Unionijäsenyydellä on ollut merkitystä myös muiden perustuslain säännösten tulkinnan kannalta. Jäsenyyttä koskevan maininnan lisääminen perustuslain valtiojärjestyksen perusteita koskevaan 1 lukuun ja kansainväliseen yhteistyöhön osallistumista koskevan säännöksen yhteyteen on valiokunnan mielestä näistä syistä luonteva ratkaisu.

Valiokunta huomauttaa, että unionin jäsenyyden mainitsemisella perustuslain 1 §:ssä ei ole vaikutusta siihen menettelyyn, joka tulisi noudatettavaksi, jos Suomi päättäisi erota Euroopan unionista. Lissabonin sopimuksella uudistetuissa Euroopan unionin perussopimuksissa on määrykset unionista eroamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä. Valtionsisäisesti kansainvälisen veloitteen irtisanomisesta päätetään Suomessa perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan äänten enemmistöllä (ks. PeVM 10/1998 vp, s. 27—28). Tämä koskee myös Euroopan unionin perussopimuksia. Euroopan unionista irtautuminen olisi perustuslakiin otettavasta unionijäsenyyttä koskevasta säännöksestä riippumatta varsin monitahoinen ja pitkäkestoinen prosessi, joka edellyttäisi huomattavia muutoksia muun muassa kotimaiseen lainsäädäntöön.

Valiokunta pitää sinänsä selvänä, että jäsenyyden päättymisestä aiheutuisi muutostarpeita myös useisiin perustuslain säännöksiin, mutta uuden säännöksen ja muiden Euroopan unioniin viittaavien säännösten ennakkollinen muuttaminen tai kumoaminen ei olisi edellytyksenä eroamiselle.

Säännöksen lisääminen ei merkitse muutosta myöskään Ahvenanmaan maakunnan mahdollisuuksiin erota Euroopan unionista.

23 §. Perusoikeudet poikkeusoloissa. Poikkeusolojen määritelmän laajentaminen kattamaan aseelliseen hyökkäykseen liittyvien poikkeusolojen lisäksi myös muut kansakuntaa vakavasti uhkaavat poikkeusolot merkitsee käytännössä sitä, että esimerkiksi erittäin vakavat luonnonmullistukset, pandemiat ja suuronnettomuudet voivat oikeuttaa poikkeusololainsäädännön käyttöönoton. Tämä vastaa sitä vakavuuden tasoa, jota kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ja niiden valvontaelinten käytännössä on hätätilalta edellytetty. Yksinomaan taloudelliset kriisitilanteet eivät sen sijaan täytä sopimusten hätätilakriteerejä. Valiokunnan näkemyksen mukaan säännöksessä tarkoitettuna kansakuntaa vakavasti uhkaavana poikkeusolona ei voida myöskään pitää esimerkiksi laajaakaan työtaistelutoimenpidettä (vrt. PeVL 6/2009 vp, s. 4/I).

Laissa voidaan antaa valtuutus perusoikeuspoikkeusten säätämiseen asetuksella vain erityisestä syystä. Erityisen syyn vaatimus edellyttää painavaa perustetta valtuutukselle. Esityksen perustelujen mukaan erityinen syy voisi olla *esimerkiksi* viranomaisten välttämättömien toimivaltuuksien poikkeuksellisen vaikea ennakoitavuus tai asian luonteen edellyttämä sääntelyn erityinen yksityiskohtaisuus. Valiokunnan näkemyksen mukaan erityisen syyn vaatimus ei tällaisessa varsin perusoikeusherlässä yhteydessä kuitenkaan voi jäädä perusteluissa esitetyllä tavalla avoimeksi. Tämän vuoksi valiokunta korostaa, että säännöksessä mainittuna erityisenä syynä voi tulla kyseeseen ainoastaan välttämättömien toimivaltuuksien poikkeuksellisen vaikea ennakoitavuus.

Perusoikeuspoikkeusten perusteiden lailla säätämisen ja asetuksen soveltamisalan täsmällisen rajaamisen vaatimuksilla on läheinen tulkinnallinen yhteys perusoikeusrajoitusten lailla säätämisen vaatimukseen sekä täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukseen samoin kuin perustuslain 80 §:n 1 momentin siihen säännökseen, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Perustuslain 23 §:n muutoksen tarkoituksena on tältä osin mahdollistaa poikkeusolainsäädännön yhteydessä asian luonteen vaatima muuta lainsäädäntöä vähäisessä määrin laajempi lainsäätäjän delegointitoimivalta. Perusoikeuspoikkeuksesta on kuitenkin säädettävä laissa niin suurella tarkkuudella kuin se on poikkeusolojen luonteen tietynasteinen ennakoimattomuus huomioon ottaen mahdollista. Kaikkien perusoikeuspoikkeuksen kannalta olennaisten seikkojen on ilmentävä laista, eikä asetuksen soveltamisalaa ikään kuin varmuuden vuoksi voida laissa jättää avoimeksi. Asetuksenantajalle jäävän harkintavallan käyttö on rajattava sääntelyn luonne huomioon ottaen välttämättömään.

Esityksen mukaan tilapäisiä poikkeuksia koskevat valtioneuvoston asetukset on saatettava viipymättä eduskunnan käsiteltäväksi. Voimassa olevaan valmiuslakiin ja lepäämässä olevaan valmiuslakiehdotukseen sisältyvä eduskunnan jälkitarkastusoikeus saa näin perustuslailliset taaket. Jälkitarkastusoikeudesta säätäminen on sääntelykohteen luonne huomioon ottaen asianmukaista, koska näin voidaan turvata eduskunnalle mahdollisuus tarkastaa yksittäisten asetusten asianmukaisuus, välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus (ks. PeVL 6/2009 vp, s. 15/I). Säännös koskee sanamuotonsa mukaisesti tilapäisiä poikkeuksia koskevia asetuksia. Perustuslain säännös ei valiokunnan mielestä ole kuitenkaan esteenä sisällyttää poikkeusolainsäädäntöön tulevaisuudessakaan sekä voimassa olevassa valmiuslaissa että lepäämässä olevassa valmiuslakiehdotuksessa olevan kaltaista säännöstä, jonka perusteella kaikki lain nojalla annettavat toimivaltuuksien käyttämisestä koskevat asetukset saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota vaatimukseen,

jonka mukaan asetukset on saatettava *viipymättä* eduskuntaan. Tällaisessa yhteydessä vaatimuksen on valiokunnan mielestä katsottava tarkoittavan sitä, että asetukset on toimitettava eduskuntaan heti, kun ne on valtioneuvostossa hyväksytty.

58 §. *Presidentin päätöksenteko.* Presidentin harkintavalta sidotaan ehdotetun 2 momentin nojalla muissa kuin lain vahvistamista, virkaan nimittämistä ja tehtävään määräämistä koskevissa asioissa valtioneuvoston ratkaisuehdotukseen asian oltua uudelleen valmisteltavana valtioneuvostossa ja sitä toista kertaa esiteltäessä presidentin päätettäväksi. Edellytyksenä on tällöin, että valtioneuvoston uusi ratkaisuehdotus vastaa eduskunnan ilmaisemaa kantaa asiassa.

Ehdotettu menettely muodostuu eduskunnan kannanilmaisun muodon, sisällön ja ajankohdan osalta liian joustavaksi ja tulkinnanvaraiseksi. Sääntelyn periaatteellisen merkityksen vuoksi on tärkeää, että eduskunnan kanta ilmaistaan aina nimenomaisesti täysistunnon kannanotossa niin, että se kohdistuu päätettävänä olevaan asiaan. Siten eduskunnan kanta ei valiokunnan mielestä voi esityksen perusteluissa ilmaistulla tavalla perustua asian aikaisemmissa vaiheissa eduskuntakäsittelyssä muodostettuun kantaan eikä eduskunnan valiokunnan asiassa ilmaistamaan kantaan. Menettelyn luonteen vuoksi valiokunta ei liioin pidä tarpeellisena, että asian käsittelyn päätteeksi voitaisiin toimittaa tiedonantomenettelyn mahdollistama äänestys valtioneuvoston luottamuksesta. Perustelluimpana vaihtoehtona valiokunta pitää sitä, että halutesaan saattaa asian eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvosto antaa eduskunnalle perustuslain 44 §:ssä tarkoitettun selonteon. Asiasta päätetään tämän jälkeen eduskunnan kannanoton mukaisesti, jos valtioneuvosto tätä presidentille ehdottaa. Valiokunta on muuttanut ehdotusta tämän mukaisesti.

Muutetussa muodossaan menettely asettaa käytännössä tiettyjä täsmällisyysvaatimuksia sekä selonteossa ilmaistavan valtioneuvoston kannan että siihen vastauksena annettavan eduskunnan kannanoton suhteen. Selonteosta on riit-

tävällä tarkkuudella käytävä ilmi, mihin asiaan eduskunnan kannanottoa haetaan. Eduskunnan on puolestaan ilmaistava kantansa niin täsmällisesti, että sitä voidaan käyttää uuden ratkaisuehdotuksen pohjana.

Selontekomenettely turvaa käsittelyn avoimuuden. Asian mahdollinen ulkopoliittinen arkaluonteisuus voidaan puolestaan ottaa huomioon asiaa valiokunnassa valmistelevasti käsiteltäessä. Valiokuntakäsittely on eduskunnan työjärjestyksen 1 päivänä toukokuuta 2011 voimaan tulevan 23 §:n 3 momentin perusteella edellytyksenä sille, että eduskunta voi hyväksyä selonteon johdosta kannanoton.

Menettely jättää valtioneuvostolle harkintavaltaa sen suhteen, antaako se palautumisen jälkeen eduskunnalle selonteon. Valtioneuvosto voi myös harkita, haluaako se esittää eduskunnan kannanoton mukaisen ratkaisuehdotuksen presidentille. Presidentti on kuitenkin sidottu valtioneuvoston toiseen ratkaisuehdotukseen vain, jos se on eduskunnan selonteon johdosta hyväksymän kannanoton mukainen.

Suomen osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon kuuluu kansainvälisenä asiana lähtökohtaisesti pykälän 2 momentissa tarkoitettuun asiaryhmään. Tämä merkitsisi sitä, että presidentti olisi edellä mainituin edellytyksin päätöksenteossaan sidottu valtioneuvoston uuteen ratkaisuehdotukseen. Toisaalta perusteluissa todetaan, että Suomen osallistumista koskevan päätöksen tulee kuitenkin käytännössä pohjautua eduskunnan, tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yhteiseen kannanmuodostukseen. Valiokunta katsoo, että sotilaallisesta kriisinhallinnasta päättäminen on luonteensa vuoksi syytä erottaa pykälän 2 momentin mukaisesta presidentin päätöksentekomenettelystä ja osoittaa lailla erikseen säädettäväksi. Tämän vuoksi valiokunta on lisännyt pykälään uuden 6 momentin, jonka mukaan Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaan päätetään sen mukaan kuin lailla erikseen säädetään. Säätelyvarauksessa on kysymys toimeksiannosta säätää menettelystä tavallisen lain tasolla. Tämä mahdollistaa päätöksenteosta sää-

tämisen myös perustuslain säännöksistä joiltakin osin poikkeavasti.

Valiokunta huomauttaa, että säätelyvaraus koskee yksinomaan päätöksentekomenettelyä eikä sillä ole vaikutusta valtioiden väliseen perustuslain 93 §:n mukaiseen toimivallanjakoon. Tämä merkitsee muun ohella sitä, että lakivaruksen lisääminen tai jäljempänä esitettävä muutos lakiin sotilaallisesta kriisinhallinnasta eivät poista jälkimmäisen lain luonnetta poikkeuslakina (ks. PeVL 54/2005 vp, PeVL 6/2006 vp).

66 §. Pääministerin tehtävät. Pääministeri edustaa pykälän ehdotetun 2 momentin nojalla Suomea Eurooppa-neuvostossa ja valtion ylimmän johdon edustusta vaativassa Euroopan unionin muussa toiminnassa. Perustuslakivaliokunta pitää tällaista nykykäytännön selkeyttämistä sinänsä perusteltuna. Säännöksestä on valiokunnan mielestä myös käytävä ilmi esityksen perusteluissa mainittu valtioneuvoston harkintaan perustuva mahdollisuus päättää edustautumisesta poikkeuksellisesti myös toisin. Tämä mahdollisuus on tarpeen rajata koskemaan vain muita kokouksia kuin Eurooppa-neuvostoa. Säännös on tätä tarkoitusta vastaavasti syytä jakaa kahteen virkkeeseen.

Pykälän valiokunnassa muutetun 2 momentin ensimmäisestä virkkeestä käy yksiselitteisesti ilmi, että Suomen edustajana Eurooppa-neuvostossa toimii pääministeri. Tästä ei ole tarpeen enää tehdä erikseen päätöstä valtioneuvostossa. Myös sijaisuusjärjestely pääministerin estyneenä ollessa määräytyy suoraan pykälän 3 momentiksi siirtyvän säännöksen nojalla. Valtioneuvoston yleisistunnossa kuitenkin päätetään edelleen pääministeriä kokouksessa mahdollisesti avustavan ministerin osallistumisesta Eurooppa-neuvoston kokoukseen.

Pykälän uuden toisen virkkeen perusteella lähtökohtana on, että pääministeri edustaa Suomea myös muussa valtion ylimmän johdon osallistumista vaativassa Euroopan unionin toiminnassa eli käytännössä unionin valtion- tai hallitusten päämiesten epävirallisissa tapaamisissa ja niin sanotuissa unionin kolmas maa -kokouksis-

sa. Valtioneuvoston yleisistunto ei pääsäännön mukaan toimittaessa tee erillistä päätöstä pääministerin, tai pääministerin estyneenä ollessa hänen sijaisensa, toimimisesta Suomen edustajana. Valtioneuvosto voi säännöksen nojalla kuitenkin erikseen päättää, että pääministerin ohella tai sijasta joku muukin edustaa Suomea. Säännös mahdollistaa sen, että valtioneuvosto harkintansa mukaan poikkeuksellisesti päättää esimerkiksi tasavallan presidentin tai asianomaisen ministerin edustavan Suomea tällaisessa kokouksessa. Perustuslakivaliokunta katsoo ulkoasiainvaliokunnan tapaan, että presidentin osallistuminen voisi olla perusteltua esimerkiksi silloin, jos Suomen kantoja voitaisiin kokouksen luonne huomioon ottaen näin edistää.

94 §. Kansainvälisten velvoitteiden ja niiden irtisanomisen hyväksyminen ja 95 §. Kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattaminen. Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että toimivallan siirron merkittävyyttä tarkasteltaessa on otettava huomioon valiokunnan uudempi tulkintakäytäntö, jonka mukaan toimivaltajärjestelyjen vaikutusta on arvioitava aiempaa joustavammin ja väljemmin etenkin antamalla muodollisten seikkojen asemesta enemmän painoa siirrettävän toimivallan aineelliselle merkitykselle (PeVL 19/2010 vp, s. 5/I).

Ehdotettu perustuslain 95 §:n 2 momentin muutos ei vaikuta Ahvenanmaan itsehallintolain kanssa ristiriidassa olevien kansainvälisten sopimusten voimaansaattamismenettelyyn. Itsehallintolain kanssa ristiriidassa oleva toimivallan siirto tulee jatkossakin voimaan maakunnassa vain, jos asiasta on päätetty maakuntapäivillä ja eduskunnassa itsehallintolain 59 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

128 §. Puolustusvoimien ylipäällikkyyks. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan ylipäällikkyyden luovuttamismahdollisuutta rajattavaksi niin, että presidentti voi valtioneuvoston esityksestä luovuttaa ylipäällikkyyden toiselle Suomen kansalaiselle vain poikkeusoloissa. Poikkeusoloilla tarkoitetaan esityksen perustelujen mukaan perustuslain 23 §:n mukaisia poikkeusoloja.

Voimassa oleva perustuslain 128 § mahdollistaa luovuttamispäätöksen tekemisen tarpeen mukaan muulloinkin kuin aseellisen selkkauksen aikana (HE 1/1998 vp, s. 182/II). Perustuslakivaliokunta pitää ehdotettua luovuttamismahdollisuuden rajausta poikkeusoloihin asianmukaisena etenkin, kun otetaan huomioon perustuslain 58 §:n 2 momentin muutos valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen merkityksestä presidentin päätöksenteossa. Perustuslain 23 §:ssä määriteltyihin poikkeusoloihin kytkeytyvä ylipäällikkyyden luovutuskynnys asettuu jo varsin korkealle, joten valiokunta ei pidä tarpeellisenä rajata luovuttamismahdollisuutta puolustusvaliokunnan mainitsemalla tavalla edelleen vain aseelliseen hyökkäykseen liittyviin tilanteisiin.

Puolustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten perustuslakivaliokunta toteaa, että myös päätös ylipäällikön vallan palauttamisesta tehdään samassa menettelyssä kuin ylipäällikkyyden luovuttaminen (ks. HE 1/1998 vp, s. 182/II).

Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta

2 §. Osallistumisesta ja varautumisesta päättäminen. Perustuslakivaliokunta on edellä mainitulla tavalla lisännyt perustuslain 58 §:ään uuden 6 momentin, jonka perusteella Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaan päätetään sen mukaan kuin lailla erikseen säädetään. Tällainen sääntelyvaraus merkitsee sitä, että päätöksenteosta voidaan säätää tavallisen lain tasolla myös joiltakin osin perustuslain säännöksistä poikkeavasti.

Sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisesta säädetään nykyisin laissa sotilaallisesta kriisinhallinnasta. Lain 2 §:ssä on säännökset osallistumisesta ja varautumisesta päättämisestä. Sen 1 momentin perusteella päätöksen Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaan ja osallistumisen lopettamisesta sekä sotilasosaston asettamisesta korkeaan valmiuteen tekee kussakin tapauksessa erikseen tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta. Palauttamismenettelyn osalta sovelletaan nykyisin perustuslain voimassa olevaa 58 §:n 2 momenttia.

Perustuslakivaliokunta on lisännyt lain 2 §:ään uuden 2 momentin, jossa perustuslain uuden 58 §:n 2 momentin soveltaminen päätöksentekoon suljetaan nimenomaisesti pois. Momenttia on tällöin tarpeen täydentää säännöksellä, jonka mukaan asia kuitenkin palautuu valtioneuvoston valmisteltavaksi, jos presidentti ei pääätä asiasta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti. Muotoilun tarkoituksena on säilyttää nykyisin sovellettava päätöksentekomenettely sellaisenaan. Uuden momentin lisäämisen seurauksena pykälän nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi ja nykyinen 3 momentti 4 momentiksi.

Aloite

Valiokunnan tekemät muutokset perustuslakiehdotuksen 58 ja 66 §:ään vastaavat sisällöltään

pitkälti lakialoitteessa LA 44/2010 vp tehtyjä muutosehdotuksia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä sekä hallituksen esityksen että lakialoitteen pohjalta muutettuna.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään hallituksen esityksen ja lakialoitteen LA 44/2010 vp pohjalta muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset), ja

että hyväksytään uusi 2. lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

Suomen perustuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* Suomen perustuslain 1 §:n 3 momentti, 23 §, 39 §:n 1 momentti, 46 §:n 1 momentti, 49 §, 53 §:n otsikko, 58 §:n 2 momentti, 94 §:n 2 momentti, 95 §:n 1 ja 2 momentti, 118 §:n 3 momentti, 126 § ja 128 §:n 1 momentti sekä

lisätään 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 53 §:ään uusi 3 momentti, 58 §:ään *uusi 6 momentti* ja 66 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

1, 14, 23, 39, 46, 49 ja 53 §
(Kuten HE)

58 §

Presidentin päätöksenteko

Jos presidentti ei pääätä asiasta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti, asia palautuu valtioneuvoston valmisteltavaksi. *Valtioneuvosto voi tällöin antaa eduskunnalle muusta kuin*

lain vahvistamista, virkaan nimittämistä tai tehtävään määräämistä koskevasta asiasta selonteon. Tämän jälkeen asiasta päätetään eduskunnan selonteon johdosta hyväksymän kannanoton mukaisesti, jos valtioneuvosto tätä ehdottaa.

Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaan päätetään sen mukaan kuin lailla erikseen säädetään. (Uusi 6 mom.)

66 §

Pääministerin tehtävät

Pääministeri edustaa Suomea Eurooppa-neuvostossa (poist.). Pääministeri edustaa Suomea myös muussa valtion ylimmän johdon osallistumista vaativassa Euroopan unionin toiminnassa, jollei valtioneuvosto poikkeuksellisesti toisin päättä.

94, 95, 118, 126 ja 128 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan uusi lakiehdotus

2.

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 2 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Osallistumisesta ja varautumisesta päättäminen

valtioneuvoston valmisteltavaksi, jos presidentti ei päättä asiasta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti. (Uusi 2 mom.)

Päätöksentekoon ei sovelleta perustuslain 58 §:n 2 momenttia. Asia kuitenkin palautuu val-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

PeVM 9/2010 vp — HE 60/2010 vp, LA 44/2010 vp

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Johanna Ojala-Niemelä /sd
vpj.	Jacob Söderman /sd	Tuula Peltonen /sd
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Veijo Puhjo /vas
	Ulla Karvo /kok	Tuulikki Ukkola /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Ilkka Viljanen /kok
	Hannes Manninen /kesk	Antti Vuolanne /sd
	Elisabeth NaucLér /r	vjäs. Hannu Hoskonen /kesk
	Ville Niinistö /vihr	Johannes Koskinen /sd.
	Mikaela Nylander /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.

VASTALAUSE

Perustelut

Kannatan valiokunnan mietintöön sisältyvää ehdotusta kansalaisaloitteen säätämisestä. Tämä on myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kanta asiassa. Kansalaisaloite olisi uusi kansalaisten vaikuttamismahdollisuus valtiollisella tasolla. Kyse olisi edustuksellista demokratiaa täydentävästä vaikuttamiskeinosta, joka tarjoaisi äänestäjille mahdollisuuden vaikuttaa suoraan poliittisen päätöksenteon asialistaan ja saada aloitteensa eduskunnan käsiteltäväksi. Ehdotetun säännöksen mukaan vähintään viidelläkymmenellä tuhatta äänioikeutetulla Suomen kansalaisella olisi oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi sen mukaan kuin lailla säädetään.

1 §:n 3 momentin poistaminen. Ehdotin, että valiokunnan mietintöön sisältyvä ehdotus 1 §:n 3 momenttiin Suomen EU-jäsenyyden kirjaamisesta perustuslakiin poistettaisiin ehdotuksesta. Katson, että Suomen EU-jäsenyyden nimenomainen mainitseminen perustuslaissa ei ole välttämätöntä. Myöskään Suomen Yhdistyneiden kansakuntien jäsenyyttä ei mainita nykyisessä perustuslaissa. Nykyisen perustuslain 1 §:n 3 momentin mukaan Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Nykymuodossaan momentissa ilmaistaan Suomen valtion myönteinen suhtautuminen kansainväliseen yhteistyöhön sekä asetetaan Suomen kansainväliselle toiminnalle yleiset päämäärät. Tämä säännös on ollut voimassa vuoden 2000 perustuslakiuudistuksesta lähtien ilman, että EU-jäsenyyden maininnan puuttumisesta perustuslaista olisi ollut perustuslain toimivuuteen liittyvää haittaa.

58 §:n 2 mom. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän linjaukseen viitaten en pidä hyväksyttävänä sitä, että perustuslaissa kaikkien merkittävien ulkopoliittisten asioiden päätösvalta keskitetään pääministerille ja hallituspuolueiden johtaville ministereille. Valtioneuvoston ja tasaval-

lan presidentin nykyinen vallanjako edellyttää näiden valtaelinten yhteistoimintaa. Valiokunnan mietintöön sisältyvä ehdotus presidentin päätöksentekosäännöistä poistaa käytännössä tämän yhteistoimintavelvoitteen ulkopoliittisista päätöksistä.

Valiokunta on muuttanut hallituksen esitystä perustuslain 58 §:n 2 momentin sisällön osalta niin, että jos tasavallan presidentti ei hyväksy valtioneuvoston ratkaisuehdotusta, *[v]altioneuvosto voi tällöin antaa eduskunnalle muusta kuin lain vahvistamista, virkaan nimittämistä tai tehtävään määräämistä koskevasta asiasta selonteon. Tämän jälkeen asiasta päätetään eduskunnan selonteon johdosta hyväksymän kannanoton mukaisesti, jos valtioneuvosto tätä ehdottaa.*

Vaikka valiokunnan mietinnön mukainen ehdotus tältä osin on selkeämpi kuin hallituksen alkuperäinen ehdotus, katson, että menettely johtaa tasavallan presidentin ulkopoliittisen johtovallan murenemiseen.

Valiokunnan esityksessä ehdotetulla tavalla pyritään edelleen kiertokautta toteuttamaan kansan suoraan vaaleilla valitseman tasavallan presidentin itsenäisen päätösvaltan riistäminen, mitä ei tohdita suoraan esittää 93 §:n kohdalla, niin kuin alun perin aikomus on ollut.

Valiokunnan esityksessä säilytetään tosin 93 §:n 1 momentin muotoilu, että presidentti johtaa ulkopoliittikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Valiokunnan hyväksymässä mallissa kuitenkin esitetään presidentin vallan tosiasiallista riistämistä muuttamalla 58 §:n säätelämä päätöksentekotapaa. Kannatan vasemmistoliiton eduskuntaryhmän tavoin presidentin nykyisen ulkopoliittisen aseman säilyttämistä.

Ratkaisu on ristiriitainen ja erikoinen sikäli, että voimassa olisi perustuslain 93 §, jonka mukaan Suomen ulkopoliittikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, mutta perustuslain 58 §:n muutoksella presidentin johtovalta ulkopoliittisissa asioissa tosiasiaassa alistettaisiin ristiriitatilanteessa pää-

ministerin ja valtioneuvoston lopulliseen kantaa, kun se vastaa eduskunnan selonteossa omaksumaa kantaa asiassa.

Valiokunnan mietinnön mukainen ehdotus johtaa ristiriitatilanteessa siihen, että valtioneuvoston ja presidentin kantoja ei enää tarvitse sovittaa yhteen, ja tässä mielessä säännösehdotus kovertaa tyhjäksi perustuslain 93 §:n toimivaltasäännöksen siitä, että Suomen ulkopoliittikkaa johtaa tasavallan presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa.

Ehdotin valiokunnan käsittelyssä perustuslain 58 §:n 2 momentin muuttamista muotoon: "Jos presidentti ei päättää asiasta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti, asia palautuu valtioneuvoston valmisteltavaksi. (Poist.)."

66 §:n 2 momentin poistaminen. Lisäksi ehdotin perustuslain 66 §:n säilyttämistä nykyisessä muodossaan. Mielestäni tasavallan presidentillä tulee jatkossakin olla mahdollisuus osallistua kansainvälisiin kokouksiin käsiteltäessä Suomelle tärkeitä ulko- ja turvallisuuspolitiikan asioita.

Lausumaehdotus. Ehdotin myös valiokunnan mietintöön lausumaehdotusta, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti valtioneuvostosta annetun lain muuttamisen siten, että myös tasavallan presidentti voi kutsua koolle hänen ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan yhteiskokouksen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1 ja 66 § poistetaan ja 58 §:n 2 momentti hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotus) ja

että hyväksytään lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus

58 §

Presidentin päätöksenteko

Jos presidentti ei päättää asiasta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen mukaisesti, asia palautuu valtioneuvoston valmisteltavaksi. (Poist.)

(6 mom. kuten PeVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti valtioneuvostosta annetun lain muuttamisen siten, että myös tasavallan presidentti voi kutsua koolle hänen ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan yhteiskokouksen.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 2011

Veijo Puhjo /vas